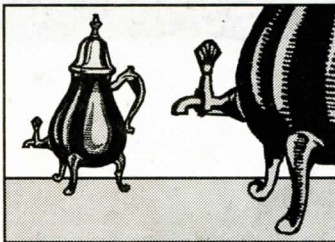

Keunings Veenkoloniën blijven bestaan

Groningen toen

■ VEENDAM - Zullen er ergens in de volgende eeuw soldaten door de Veenkoloniën paraderen? Zullen er helikopters vliegen over het land van veengravers en turf-schippers? Ja, ze zullen, als de geluiden uit Den Haag niet bedriegen. Hoe zou Keuning op de komst van een militair oefenterrein hebben gereageerd, vroeg ik me bij het lezen van de berichten af.

Door **Marcel Looden**

Hendrik Jacob Keuning, die zijn liefde voor het gebied verwoordde in zijn meesterwerk 'De Groninger Veenkoloniën'. Die met dat werk nog immer de beoefenaar van regionale geschiedschrijving van dienst en daarmee de ideale figuur is om deze rubriek te besluiten. Want ja, na drie jaren eindigt hier de speurtocht door het Groninger verleden. De tocht, die begon in het Bosschhuis in Ter Apel en eindigt met de persoon van Hendrik Jacob Keuning.

Merkwaardig is die liefde van Keuning voor de Veenkoloniën niet. Hij werd er in 1904 geboren, in Veendam. Pa was koperslager en zag in zoonlief zijn opvolger. Hendrik Jacob wilde echter anders. Op de HBS had hij de geschiedenis ontdekt en daarin wilde hij zich verder

ontwikkelen. Pas toen hij dreigde als militair naar Indië te vertrekken, gaf pa toestemming voor een studie M.O.-geschiedenis in Groningen. Hij begon die studie in 1921.

Hij werkte hard en ronde de cursus goed af. Maar belangrijker was dat hij in Groningen de sociale geografie ontdekte. De bestudering van mensen in hun omgeving, die boeide hem, en hij besloot aan de Universiteit van Utrecht zich in dat vak te bekwalen. Keuning stond er op dat moment alleen voor. Zijn moeder was jaren geleden al gestorven en in 1923 waren kort na elkaar zijn stiefmoeder en vader overleden.

De familie Jobing in Wildervank bood hem echter onderdak en warmte. Zo bleef zijn relatie met zijn geboortestreek bestaan. Gedurende vakanties en op vrije dagen kwam hij vaak vanuit Utrecht naar Wildervank. Hij fietste dan uren door het gebied, bestudeerde de manier, waarop de mensen zich in hun omgeving staande hielden. Want het kennen van de relatie tussen mensen en hun woongebied was volgens Keuning dé wijze om een streek te leren kennen.

Hij wilde hoogleraar worden. Wetenschappelijke studie verrichten en doceren aan universiteit, hij droomde ervan. Hij had het even geprobeerd op een middelbare school, maar hij bleek geen sterk onderwijzer. Om hoogleraar te worden moest er een proefschrift worden afgeleverd en zo kon hij beginnen aan de uitvoering van dat al lang bestaand plan: het schrijven van een werk over zijn eigen Veenkoloniën. Hij combineerde zijn

onderzoek met een baan bij het Hooger Handelsonderwijs in Rotterdam.

Keuning onderzocht de bewoners van het gebied, op welke wijze ze arbeid verrichten, hoe dat productieproces in de loop der tijden was veranderd en welke resultaten dat had voor het landschap. Hij zette de resultaten van zijn onderzoek op meeslepende wijze op papier, betrok de lezer zeer nauw bij zijn geestelijke tocht door het gebied. Het resultaat van al dat werk was het proefschrift 'De Groninger Veenkoloniën'. Een ongewoon lijvig proefschrift, waarop Keuning in 1933 cum laude promoveerde.

Buitenbeentje

Keuning was een buitenbeentje. Wetenschappers hielden zich in die dagen weinig of niet met regionale geschiedschrijving bezig. Ze richtten zich op meeromvattende studies. Jan Romein bijvoorbeeld werkte in die jaren aan zijn 'Lage landen bij de zee'. Het publiek trok zich van die trend weinig aan. De meeste reacties waren lovend, zeker de reacties uit de Veenkoloniën.

Nog geen dertig was hij, toen het meesterwerk op de planken lag. Maar hij was nog lang niet leeggeschreven. Hij bleef regelmatig artikelen publiceren. Maar de Veenkoloniën vormden niet vaak het onderwerp meer van zijn geschriften. Ja, tijdens de oorlogsjaren schreef hij een geschiedenis van de Veenkoloniale landbouw. In die oorlog zat hij trouwens in het verzet.

Na de bevrijding keerde hij terug naar het noorden. Hij werd hoogleraar in Groningen en kon ook weer re-

gelmatig de Veenkoloniën doorkruisen en oude vrienden bezoeken. Daar kwam bij hem ook het verlangen op zijn inmiddels klassiek geworden boek nog eens grondig te herzien. Het werk moest nodig worden aangepast, vond hij. Het kwam er echter niet van en toen Keuning in 1981 stierf, was er nog altijd alleen de originele versie.

Maar de Grunnegers hadden voldoende aan die versie. En naarmate de belangstelling voor de regionale geschiedschrijving toenam, nam ook de waardering voor Keuning's boek toe. En nu, ruim zestig jaar na de verschijning, is het nog immer een standaardwerk. En als er straks soldaten door de Veenkoloniën marcheren, kan altijd Keuning's werk ter hand worden genomen, om nog eens te zien hoe het vroeger was.

Zo eindigt dan deze wekelijkse rubriek. Voor de regelmatige lezers zou dit einde aanleiding moeten zijn om zich op andere manieren in de regionale en 'normale' geschiedschrijving te verdiepen. U leeft in de periode, dat er massa's fascinerende geschiedenisboeken verschijnen. Altijd weer kunnen nieuwe ontdekkingen worden gedaan. Die ontdekkingsreis eindigt nooit. Maar dat hoeft ook niet, want zei een bekend historicus niet: 'Niet wat ik heb is mijn rijkdom, maar wat ik doe'.

Dit was de laatste aflevering van Groningen Toen. Binnenkort zal op deze pagina's een nieuwe historische rubriek in andere vorm worden gestart.